

زهره فراهانی | همه مسافر دوره‌های مختلف زندگی‌مان از کودکی تا حال، زمانی را به جمع کردن وسایل مورد علاقه‌مان گذرانده‌ایم. گاهی عروسک، گاهی تیله و گاهی هم سسکه جمع کردیم. برخی از ما پس از مدتی تمام وسایلی که جمع کرده‌ایم را یا در دور ریختیم یا به دیگران دادیم و یا آن را در چمدانی گذاشتیم و به انباری منتقل کرده‌ایم. اما برخی دیگر این کار را نکرده‌اند و جمع کردن وسایل را به صورت جدی در تمام سال‌های زندگی‌شان ادامه داده‌اند. یکی تمبر جمع می‌کند، دیگری سسکه و اسکناس و آن یکی هم فنکد. اینها اشیای مرسوم برای کلکسیونرهای ایرانی است. اما ناصر صادقی چند سالی از زندگی‌اش را به جمع آوری سیگارهای قدیمی اختصاص داده است. او در تمام دوران زندگی‌اش لب به سیگار نزده، اما علاقه خاصی به جمع کردن بسته‌های سیگار قدیمی دارد. او در ادامه می‌گوید چه شد که تصمیم گرفت دوره‌ای از زندگی‌اش را صرف جمع آوری سیگار کند.

چند سال تان است و اهل کجایی؟

حدود ۲۰ سال دارم. تهران به دنیا آمدم.

تحصیلات تان چیست؟

دیپلم دارم.

شغل اصلی شما چیست؟

شغل آزاد دارم.

چند سال سیگار جمع کردید؟

سال ۶۹ و ۷۰ و ۷۱ بسته سیگار جمع کردم.

نخستین باری که متوجه شدید سیگار برای تان جذاب است چه زمانی بود؟

جذابیت آن به زمانی که بچه بودم برمی‌گردد. در خانه‌مان هیأت داشتیم. قدیم‌ها رسم بود در این مراسم سیگار و جاسیگاری می‌گذاشتند تا هر کسی که به عزاداری می‌آمد و سیگاری بود بتواند سیگار بکشد. از آن جا یک جرقه‌ای در ذهنم آمد که سیگارها را نخ‌نخ جمع کنم. چون در آن مراسم سیگار را نخ‌نخ تقسیم می‌کردند، اما بعد از مدتی تمام سیگارهایی که جمع کرده بودم از بین رفت. آن زمان نمی‌دانستم که سیگار باید در بسته باشد که به آن آسیبی نرسد به همین دلیل تمام سیگارهایی که نخ‌نخ جمع کرده بودم بعد از مدتی از بین رفت.

خودتان هم سیگاری هستید؟

تا به حال لب به سیگار نزدم.

پس چرا سیگار برای تان جذاب است وقتی خودتان سیگاری نیستید؟

به دلیل ظاهر سیگار است چون قدیمی‌ها سیگارها ظاهر جذاب‌تری داشتند نسبت به الان. بیشتر به خاطر ظاهر بود. اما عمویم کلکسیون چیزهای مختلفی را داشت و من چون به او علاقه داشتم و کارهایش را دوست داشتم، کلکسینی برای خودم جمع کردم. البته عمویم هیچ‌وقت کلکسیون سیگار نداشت.

چه اتفاقی افتاد که باعث شد شما تصمیم بگیرید که کلکسیون سیگار جمع کنید؟

آن موقع شغل اصلی من کارمند بود. برای ماموریت زیاد شهرستان می‌رفتم. در یکی از این ماموریت‌ها سیگاری نظرم را جلب کرد که همین موضوع باعث شد به جمع کردن سیگار مشغول شوم.

شما سه سال سیگار جمع می‌کردید؟

بله. اما همان زمان هم سیگارهای بسیار قدیمی را جمع می‌کردم. سیگار روز نبود که همه از آن استفاده کنند.

این کار برای تان تفریح بود یا تبدیل به عادت شده بود؟

تفریح بود. من از تهران برای گرفتن سیگار به اردبیل می‌رفتم. این راه‌ها و رفت‌وآمد برای من جذابیت و تفریحی‌ها داشت.

چیزهای بهتری برای جمع آوری وجود دارد، چرا سیگار؟

زمان قدیم عمده کلکسیون‌هایی که وجود داشت تمبر و سکه بود که الان هم رواج دارد. اگر

گفت‌وگو با کلکسیونر سیگاری که تا به حال لب به سیگار نزده است

سیگار بدون دود

حقوقم حدود ۲۰ سال پیش ۱۲ هزار تومان بود و من یک بسته سیگار قدیمی را ۱۵ هزار تومان می‌خریدم

برای خریدن سیگارهایم به تمام شهرهای ایران سفر کرده‌ام

شما همین الان هم سبری به چهارراه استانبول برزید به راحتی می‌توانید این کلکسیون‌ها را بخرید. چیزی است که دایمی تولید می‌شود و به مرور می‌توان آن را خرید و جمع کرد. اما سیگار این طور نیست. آن موقع خیلی کم بود. به همین دلیل رفتم سراغ سیگار.

برای من و افرادی که سیگاری نیستند، تمام سیگارها یک شکل هستند. خود شما هم سیگاری نیستید. تفاوت سیگارها را از کجا متوجه می‌شوید؟

قدیم سیگارها به دو گروه تقسیم می‌شد. سیگارهایی در پاکت‌های کاغذی و سیگارهایی که در جعبه‌های مقوایی بودند. سیگارهایی که در کاغذ بودند از نظر کیفیت درجه دوم محسوب می‌شدند. ولی مقوایی‌ها درجه یک بودند. البته همان مقوایی‌ها هم درجه‌بندی داشتند که به آنها مارک برجسته می‌گفتند. مارک برجسته‌ها سیگارهای خارجی بودند که برای انگلستان، سوئیس و آمریکا بود که کیفیت‌شان فرق داشت.

تنوع‌شان را چگونه متوجه می‌شوید؟ تنوع‌شان بیشتر به ظاهرشان بستگی داشت. به‌طور مثال مارلبورو دو نوع سیگار تولید می‌کرد که پایه بلند بود. یک رنگ قرمز و یک رنگ سبز داشت. رنگ قرمزش اصطلاحاً برای خانم‌ها بود که فیلترش هم قرمز بود برای این که خانم‌ها رژلب می‌زدند هنگام کشیدن سیگار رنگ رژلب روی فیلتر سیگارشان معلوم شود. رنگ سیگار

سبز برای آقایان بود. به همین دلیل ظاهر سیگارها تنوع‌شان را نشان می‌دهد.

در حال حاضر چند نوع سیگار دارید؟

۳۰۰ بسته سیگار از شرکت‌های مختلف دارم که عمدتاً سیگارهای خارجی هستند. این بسته‌ها حدود ۲۵ بسته سیگارهای ایرانی هستند. در میان سیگارهای قدیمی ایرانی تا سال ۷۰ چند نمونه دارم که به آنها سیگار ضایعاتی می‌گویند که روی سیگار بسته‌بندی شده کاغذ سفید زده شده. و آن زمان کارخانه‌ها موظف بودند این سیگار را به هیئت عنوان بیرون نبرند. به همین دلیل سیگارهای ضایعاتی قیمت بسیار بیشتری نسبت به سیگارهای دیگر داشتند.

به نظر شما چه کشورهایی بهترین سیگار را تولید می‌کنند؟

بهترین سیگار دنیا در سال ۲۰۰۱ برای وینستون است. بعد از وینستون سیگار مارلبورو که این دو بهترین سیگارهای دنیا هستند.

از نظر شما تولید سیگار ایرانی در حال

حاضر نسبت به قبل چه تغییری کرده است؟

من سیگار نمی‌کنم خیلی نمی‌توانم از نظر کیفیت متوجه تغییر آن شوم. اما همیشه از افرادی که سیگاری هستند می‌پرسم که ببنیم چه سیگاری بهتر است و آن وقت تا حدودی متوجه می‌شوم. اما از نظر ظاهری هیچ فرقی نسبت به ۲۰ سال پیش نکرده است. بسته‌بندی‌ها و کیفیت هم تغییری نکرده است.

آیا اطرافیان شما تا به حال اعتراضی نسبت به این که سیگار جمع می‌کنید، نداشتند؟

جالب است بدانید که ما در خانواده هیچ فرد سیگاری نداریم. الان که سیگارها در کلکسیون است و به دیوار زدم. همسر یک مقدار سختگیری می‌کند که اینها را از جلوی چشم بردارم. اما از نظر من یک کلکسیون است و ایرادی ندارد که جلوی چشم باشد.

تا به حال پیش نیامده که توغیب شوید یک نخ از سیگارهایی که در کلکسیون

دارید را استفاده کنید؟

نه، تا به الان پیش نیامده. به کسی هم اجازه ندادم که از بسته سیگارهایم استفاده کند، چون سیگار باید بسته‌بندی باشد و در بسته نگهداری شود، وگرنه خراب می‌شود.

چه چیزی باعث می‌شود که شما سیگار نکشید؟

من از کودکی در خانواده‌های بزرگ شدم که هیچ‌کس سیگاری نبود. روی این حساب من علاقه‌ای نداشتم که سیگار بکشم.

تا به حال دیدید کسی غیر از خودتان سیگار جمع کند؟

نه کسی را ندیدم.

یک سیگار باید چه جذابیتی داشته باشد تا شما را ترغیب نکند آن را به کلکسیون تان اضافه کنید؟

سیگارهایی که من جمع کردم، همه قدیمی بودند. جذابیتهای که من را به سمت یک سیگار می‌کشید، قدیمی بودن آن است. سیگار وینستون و مارلبورو آن زمان و همین حالا هم زیاد است، اما من می‌گشتم و به‌طور مثال نخستین سیگار تولیدشده وینستون را پیدا می‌کردم. نخستین سیگار شرکت وینستون، وینستون بود که من در کلکسیونم این سیگار را دارم.

قدیمی‌ترین سیگاری که دارید، برای چه سالی است؟

یک بسته سیگار ایرانی دارم که برای سال

۱۳۴۷ است. به نام آسیا. سیگار خارجی هم ویستون است که نخستین سیگار تولیدشده شرکت وینستون است.

ارزان‌ترین و گران‌ترین سیگاری که در مجموعه تان دارید، چه قیمتی دارد؟

آن زمان حقوق من ۱۲ هزار تومان بود و من یک بسته سیگار قدیمی را ۱۵ هزار تومان می‌خریدم. برای خریدن بسته‌های سیگار از تهران به شهرهای مرزی می‌رفتم و خوب خرج رفتم‌امد تا آن‌جا هم زیاد بود. آن زمان خرید یک بسته سیگار قدیمی دوبرابر حقوق می‌شد.

آن زمان ازدواج کرده بودید؟

نه مجرد بودم.

خانواده تان چیزی به شما نمی‌گفتند که چرا همه در آمدتان را پای سیگار می‌دهید؟

نه مانعی برای من نبودند، چون می‌دانستند سیگارها را استفاده نمی‌کنم. از نظر هزینه هم کاری با من نداشتند، چون در آمدم برای خودم بود و از پدر و مادرم پولی نمی‌گرفتم. شافل بودم و تمام در آمدم را صرف جمع آوری سیگار می‌کردم.

از کلکسیون تان چگونه نگهداری می‌کنید؟ چون سیگار چیزی است که اگر از آن نگهداری نکنید، به راحتی از بین می‌رود.

من تا دو سال پیش سیگارهایم را در بسته‌بندی در انباری که جای خنکی بود، نگهداری می‌کردم. بعد از این دو سال از انباری بیرون آوردم، چون می‌گویند اگر سیگار جای خنک باشد، گرم می‌زند. الان آنها را قلاب کردم و در فضای آزاد و در مجاورت باد است که رطوبت به آن نخورد.

اگر بکروز متوجه شوید که کلکسیون تان از بین رفته است، چه حالی دارید؟

حس بسیار بدی است. نمی‌توانم آن را توصیف کنم، چون چندین سال کل ایران را می‌گشتم تا سیگار جمع کنم.

به نظر شما سیگار چه جذابیتهای دارد که باعث می‌شود افراد زیادی از آن استفاده کنند؟

به نظر من بیشتر ظاهر سیگار است که اشخاص به آن رومی‌آوردند.

روی کلکسیون تان چه قیمتی می‌گذارید؟

قیمتی ندارد. اما چندسال پیش فردی قصد داشت کلکسیونم را به قیمت ۱۲ میلیون تومان بخرد. ارزش خیلی زیادی برایم دارد، چون برای جمع کردن آن زیاد زحمت کشیدم.

حاضر بند کلکسیون تان را بسا چه کلکسیون دیگری عوض کنید؟

من حاضر نیستم کلکسیونم را با هیچ چیز دیگری عوض کنم.

شما برای پیدا کردن یک بسته سیگار قدیمی شهرهای ایران را می‌گشتید، حتماً در این راه‌ها خاطره‌های دارید. می‌توانید خاطره‌های برای ما تعریف کنید؟

من برای سیگار شهرهای مختلفی را می‌گشتم و همیشه عده‌ای به من می‌گفتند و هنوز هم می‌گویند که کمی خل‌وضع هستم.

شما فرزند می‌دارید؟

بله. یک دختر و یک پسر.

اگر روزی ببینید که آنها سیگار می‌کشند، چه رفتاری می‌کنید؟

پسر من بزرگ است و تا الان ندیدم که استفاده کند اما توصیه می‌کنم که همیشه دنبال آن نرودند. دخترم هم کم‌سن‌وسال است و همین توصیه را او هم می‌کنم.

گیاه جادویی

در سال ۱۸۶۶ به وجود آمد، البته مصرف سیگار از اوایل قرن بیستم سیر صعودی داشت.

اما ورود توتون به ایران به زمان شاه عباس اول بازمی‌گردد، چه‌بسا که در مورد ورود تنباکو به ایران دو روایت وجود دارد. روایت نخست می‌گوید پرتغالی‌ها زمان تسلط بر سواحل جنوب ایران این گیاه را با خود به ایران آوردند، به همین دلیل تاریخ ورود تنباکو را بعضی سال ۹۹۹ هجری قمری (۱۵۹۰ میلادی) و برخی دیگر ۱۰۰۸ هجری قمری (۱۵۹۹ میلادی) نوشته‌اند. اما روایت دوم می‌گوید، ساکنان مرزی ایران علاوه بر مبادلاتی که در آن زمان داشتند، کشیدن دود را از ترک‌های عثمانی تقلید کردند. به همین دلیل به جای پیپ، چپق بلند ترکی در ایران مورد استفاده قرار گرفت، هر چند فلینا یقیناً اختراع خود ایرانیان است. اما در سال ۱۳۱۶ هجری شمسی کارخانه دخانیات ایران با تولید سالانه ۶۰۰ میلیون نخ سیگار شروع به کار کرد و آن را به صورت انبوه در دسترس مردم قرار داد.

شاید اگر همین الان از خیلی از کسانی که سیگاری هستند بپرسید سیگار چگونه کشف شده، پاسخی برای شما نداشته باشند. مردم از زمان‌های بسیار قدیم حتی قبل از کشف سیگار توتون را به خوبی می‌شناختند و در برخی از مناطق دنیا به روش‌های سنتی از برگ‌های درخت توتون استفاده می‌کردند. اما برای نخستین بار کریستف کلمب در نخستین سفر خود به کوبا متوجه شد بومیان این سرزمین برگ‌های گیاه توتون را در داخل نی‌های استخوانی یا در داخل نوعی چپق به نام «تاباکو» می‌گذارند. این وسیله شبیه لوله توخالی ۷ میلادی بود که قسمت دو شاخه آن در بینی جای می‌گرفت و سپس با ریختن توتون در این لوله از آن استفاده می‌کردند. کریستف کلمب زمانی که دید بومیان با کشیدن توتون خستگی‌شان درمی‌رود، در راه بازگشت به اسپانیا کمی از برگ‌ها و دانه‌های گیاه توتون را به‌عنوان یک گیاه جادویی به آن کشور برد و همین امر مانع‌نجر به ورود توتون به آمریکای مرکزی و اروپا شد. پس از ورود توتون به آمریکا و اروپا یک پزشک اسپانیایی در سال ۱۵۰۰ میلادی تخم توتون را برای کشت به اسپانیا آورد و تا سال‌ها کشت و توسعه و استفاده از توتون جنبه تحقیق داشت، به همین دلیل تا مدت‌زمانی از این گیاه در مصارف پزشکی استفاده می‌شد.

در سال ۱۵۶۰ آن نیکوت، سفیر فرانسه در پرتغال کتابی درباره خاصیت تخریری توتون انتشار داد و به همین دلیل کلمه نیکوتین بعداً از اسم همین دیپلمات گرفته شد. اما توتون در اواسط قرن ۱۶ میلادی به ژاپن وارد شد و کشت آن از سال ۱۵۹۶ میلادی رایج شد. در ایالات متحده تا قبل از قرن بیستم از سیگار استفاده نمی‌شد. اما در اوایل قرن بیستم به‌ویژه در طول جنگ جهانی اول سیگار در آمریکا بسیار رایج و مردم‌پسند شد، در حالی که در دهه‌های پایانی این قرن مصرف سیگار در کشورهای پیشرفته کاهش چشمگیری پیدا کرد. نخستین کارخانه سیگارسازی در آلمان و در سال ۱۸۶۲ به کار افتاد. در کشورهای انگلستان و آمریکا صنعت سیگارسازی

چرا بعضی افراد کلکسیون جمع می‌کنند؟

امضا یا خط برخی نام‌آوران تا دهها میلیون دلار به‌ارزش می‌رسد. این کلکسیونرها با جمع کردن سیگارهای قدیمی و وسایلی که در آن‌ها کشف شده‌اند، مجموعه‌ای از اشیای تاریخی را گردآوری می‌کنند. این کلکسیونرها می‌توانند با فروش این مجموعه‌ها، درآمد قابل توجهی را به دست آورند. این کلکسیونرها می‌توانند با فروش این مجموعه‌ها، درآمد قابل توجهی را به دست آورند. این کلکسیونرها می‌توانند با فروش این مجموعه‌ها، درآمد قابل توجهی را به دست آورند.

امضا یا خط برخی نام‌آوران تا دهها میلیون دلار به‌ارزش می‌رسد. این کلکسیونرها با جمع کردن سیگارهای قدیمی و وسایلی که در آن‌ها کشف شده‌اند، مجموعه‌ای از اشیای تاریخی را گردآوری می‌کنند. این کلکسیونرها می‌توانند با فروش این مجموعه‌ها، درآمد قابل توجهی را به دست آورند. این کلکسیونرها می‌توانند با فروش این مجموعه‌ها، درآمد قابل توجهی را به دست آورند.

داشته‌اند

نخستین